

Número 111
Juliol 2022

EL SENTIT DEL TACTE

LES MANS VEUEN

GUIDO DETTONI

ARTISTA

Quan les mans veuen, certament el sentit del tacte hi té a veure i, en ser aquest sentit possible gràcies a la pell, podríem també dir que el cos veu. Jo no sé com explicar-ho però entreveig que es podria. Per contra, sí, puc explicar i ser fàcilment entès quan dic que les mans veuen.

El tacte, en el procés de veure amb les mans és només un imprescindible component de l'acció de tocar, generar i veure objectes, eines i formes. La mà, alliberada de la seva funció motriu, esdevé generadora. Dues mans, una mirall de l'altra: amb elles creem coses i també expressem els nostres sentiments i les nostres emocions. Toquem i som tocats per la realitat que ens envolta. Gràcies a les mans aprenem

i la nostra pròpia intel·ligència ha evolucionat fent servir les eines que les mans van crear (F.R. Wilson, *La mà*. Sobre com es fa servir el cervell humà, el llenguatge i la cultura.) El cervell assimila allò que sorgeix d'elles. Els dos hemisferis del cervell, font de la paraula, proporcionen context i interpretacions: Mans - Cap - Paraula.

Recordem que l'última esperança expressiva i comunicativa en qualsevol discapacitat psicofísica són les mans i, sinó, els peus o fins i tot els braços en part amputats.

Les mans contenen allò que poden abastar, allò que un cop engrandit, al seu torn, ens conté per dur-nos físicament (no metafísicament) a contenir allò que ens conté.

El sentit del tacte ens permet sentir la textura, la temperatura i la pressió, però en TOCAR una forma que pugui ser continguda per una mà o totes dues, en veiem el volum i immediatament la transmetem el cervell on la veiem sense la vista. La textura i la temperatura de la forma i la pressió que exercitem influeixen en com la veiem, en són quasi l'escenografia.

Quan era infant jugava amb el fang al peu d'una font en el parc del *Castello Sforzesco* de Milà. No sé perquè, un dia vaig començar a fer-ho amb els ulls closos. Les meves mans veien. En obrir i tancar els ulls amb intermitència, quan els obria veia com el fang prenia formes diferents que creaven una seqüència. El meu joc consistia en imaginar tot allò que aquesta seqüència suscitava en mi.

La forma final, en aturar les mans, també la mirava des de tots els angles possibles i intentava veure si el que em suggeria la seqüència coincidia amb allò que em suggerien les imatges dels diferents punts de vista. Un exercici molt absorbent, quasi cinematogràfic, que m'absortia i em duia a reviure i veure moments i persones del meu dia, emocions i imaginacions.

Aquesta va ser la llavor de la meua manera de practicar l'art: en les mans, matèria mal·leable que les dues o una sola poguessin abastar.

La qualitat de la matèria i la seva quantitat eren determinants per iniciar el procés creatiu en modelar-la a cegues.

Del fang, a la font a Milà, vaig passar a l'argila i finalment a la cera.

MATÈRIA A LES MANS, PER FER QUÈ?

Per trobar allò que contenim a la nostra memòria, per testimoniar allò que ens estimula, sensorialment, emocionalment o intel·lectualment. Per trobar sense cap intenció una forma, gairebé en un estat meditatiu, i descobrir així allò que contenim, potser una confessió. Però també amb una intenció que aleteja per sobre del moment en el que les mans modelen, quasi una intenció no intencionada, una autoestimulació. Per expressar i dir amb el gest en donar forma a la matèria i transmetre en ella el nostre estat emocional.

Un dia vaig considerar que allò que jo feia, podria fer-ho tothom, a soles o col·lectivament. Així va néixer el procés *HANDSMATTER*, una pràctica artística creativa, col·lectiva o individual, que vaig concebre i definir a principis dels anys setanta del segle passat. Les paraules, mans i matèria, componen aquest nom, essent *matter*, en anglès la matèria, que també significa allò que importa: les mans contenen.

HANDSMATTER, com a pràctica col·lectiva s'inicia amb la trobada de participants que modelen cera a cegues (ulls closos o embenats), deixant-se portar

per una estimulació prèviament escollida que jo anomeno Tema Inicial, que pot ser sensorial i/o emocional i/o intel·lectual.

La descripció anterior de la meua experiència al parc a Milà, condueix a com avui s'articula el procés. Les formes nascudes es converteixen, a través de la fotografia, en imatges de les diferents

facetes, és a dir, que el volum, mirat des de més angles és com si es projectés en un planisferi, quasi una narració estètica, per propiciar la interpretació intel·lectual originada per la vista.

Per il·lustrar l'estimulació experimentada, interpretant així la informació que conté la pròpia forma, es componen/acoblen entre elles les imatges dels seus punts de vista en editar-les en

una àrea de treball per mitjà del programa HM, concebut i dissenyat específicament com a EIX de la pràctica *HANDSMATTER*.

Experiència col·lectiva QUIXOTESANCHO, Argamasilla de Alba.

Els rostres de Quixot i Sanxo compostos amb les imatges de les formes modelades pels ancians de la vila a la Cova de Medrano i el rostre de Dulcinea compostat amb les formes modelades pels nens en l'Església de San Joan Baptista, anomenada Descubierta (<https://vimeo.com/91459001>).

Voldria posar l'accent sobre aquest EIX: el fer de les mans, concret, corpori, porta a l'entorn digital, virtual. Es genera virtualitat a partir de tantes imatges com possibles punts de vista de les formes modelades per les mans, a partir, doncs, d'allò que és real. La seqüència d'aquestes imatges, desplegadas en una superfície plana, es converteix en narratives entrelaçades, l'estètica i la conceptual que generen allò que és virtual. Per altra banda, les formes modelades es poden convertir, utilitzant un escàner 3D, en imatges tridimensionals perquè, un cop compostes/acoblades entre elles en l'entorn d'una

aplicació gràfica 3D, arribin a ser les parts d'una escultura realitzada per impressió additiva 3D que representa l'estimulació percebuda. Registrar-se a peacenetwork.tk per accedir a l'assaig Porta de la Pau, realitzat a Assis.

Per poder veure vídeos d'experiències *HANDSMATTER* des de l'any 1998 i també la seva implementació en àrees diferents, com la sordceguesa, la pau i altres, es pot visitar: https://sites.google.com/site/handsmatter/handsmatter_1 □

LAS MANOS VEN

Guido Dettoni

Cuando las manos ven, ciertamente el sentido del tacto tiene que ver y, siendo ese sentido posible gracias a la piel, podríamos también decir que el cuerpo ve. Yo no sé cómo explicarlo, pero vislumbro que se podría.

Por el contrario, sí, puedo contar y ser fácilmente entendido cuando digo que las manos ven.

El tacto, en el proceso de ver con las manos, es sólo una imprescindible componente de la acción de tocar, generar y ver objetos, herramientas y formas.

La mano, liberada de su función motriz, se convierte en generadora. Dos manos, un espejo de la otra: con ellas creamos cosas y también expresamos nuestros sentimientos y emociones. Tocamos y somos tocados por la realidad que nos rodea. Gracias a las manos aprendemos y nuestra propia inteligencia ha evolucionado utilizando las herramientas que las manos crearon (*). El cerebro asimila lo que surge de ellas. Los dos hemisferios del cerebro, fuente de la palabra, proporcionan contexto e interpretaciones: Manos - Cabeza - Palabra.

Recordemos que la última esperanza expresiva y comunicativa en cualquier discapacidad psicofísica son las manos y, en su defecto, los pies o incluso los brazos en parte amputados.

(*) F.R. Wilson - La mano. Sobre cómo se utiliza el cerebro humano, el lenguaje y la cultura.

Las manos contienen lo que pueden abarcar, aquello que, una vez agrandado nos contiene para llevarnos físicamente (no metafísicamente) a contener lo que nos contiene.

El sentido del tacto nos permite sentir la textura, la temperatura y la presión, pero al TOCAR una forma que pueda ser contenida por una mano o ambas, vemos su volumen e inmediatamente lo transmitimos al cerebro donde lo vemos sin la vista.

La textura, la temperatura de la forma y la presión que ejercitamos influyen en cómo la vemos, son casi su escenografía.

Cuando era niño jugaba con el barro al pie de una fuente en el parque del *Castello Sforzesco* de Milán. No sé porqué, un día empecé a hacerlo con los ojos cerrados. Mis manos veían. Al abrir y cerrar los ojos con intermitencia, cuando los abría, veía cómo el barro tomaba formas diferentes que creaban una secuencia. Mi juego consistía en imaginar todo lo que esta secuencia suscitaba en mí.

La forma final, al detener las manos, también la miraba desde todos los ángulos posibles e intentaba ver si lo que me sugería la secuencia coincidía con lo que me sugerían las imágenes de los distintos puntos de vista.

Un ejercicio muy absorbente, casi cinematográfico, que me abstraía y me llevaba a revivir y ver momentos y personas de mi día, emociones e imaginaciones.

Ésta fue la semilla de mi manera de practicar el arte: en las manos y materia maleable que las dos o una sola pudieran abarcar. La calidad de la materia y su cantidad eran determinantes para iniciar el proceso creativo modelando a ciegas.

Del barro, en la fuente en Milán, pasé a la arcilla y finalmente a la cera.

Materia en las manos ¿para hacer qué? **Para encontrar lo que contenemos en nuestra memoria, para testimoniar lo que nos estimula, sensorial, emocional o intelectualmente.**

Para encontrar sin ninguna intención una forma, casi en un estado meditativo, y descubrir así lo que contenemos, quizás una confesión.

Pero también con una intención que aletea por encima del momento en el que las manos modelan, casi una intención no intencionada, una autoestimulación para expresar y decir con el gesto dando forma a la materia y transmitir en ella nuestro estado emocional.

Un día llegué a considerar que lo que yo hacía podía hacerlo todo el mundo, en soledad o colectivamente. Así nació el proceso HANDSMATTER, una práctica artística creativa, colectiva o individual, que concebí y definí a principios de los años setenta del siglo pasado. Las palabras, manos y materia, componen este nombre, siendo matter, en inglés la materia, que también significa lo que importa: las manos cuentan.

HANDSMATTER, como práctica colectiva se inicia con el encuentro de participantes que modelan cera a ciegas (ojos cerrados o vendados), dejándose llevar por una estimulación previamente escogida que yo llamo Tema Inicial, que puede ser sensorial y/o emocional y/o intelectual.

La descripción anterior de mi experiencia en el parque en Milán, conduce a cómo hoy se articula el proceso. Las formas nacidas se convierten, a través de la fotografía, en imágenes de las diferentes facetas, es decir que el volumen, mirado desde más ángulos es como si se proyectara en un planisferio, casi una narración estética, para propiciar la interpretación intelectual originada por la vista.

Para ilustrar la estimulación experimentada, interpretando así la información que contiene la propia forma, se componen/acoplan entre ellas las imágenes de sus puntos de vista editándolas en un área de trabajo mediante el programa HM, concebido y diseñado específicamente como EJE de la práctica HANDSMATTER.

Experiencia colectiva "QUIXOTESANCHO", Argamasilla de Alba

Los rostros de Quijote y Sancho compuestos con las imágenes de las formas moldeadas por los ancianos de la villa en la Cueva de Medrano y el rostro de Dulcinea compuesto con las formas moldeadas por los niños en la iglesia de San Juan Bautista, llamada Descubierta (<https://vimeo.com/91459001>).

Quisiera hacer hincapié sobre este EJE: el hacer de las manos, concreto, corpóreo, lleva al entorno digital, virtual. Se genera virtualidad a partir de tantas imágenes como posibles puntos de vista de las formas modeladas por las manos, a partir, pues, de lo real. La secuencia de estas imágenes, desplegadas en una superficie plana, se convierte en narrativas entrelazadas, la estética y la conceptual que generan lo virtual.

Por otro lado, las formas modeladas se pueden convertir, utilizando un escáner 3D, en imágenes tridimensionales para que, una vez compuestas/ensambladas entre ellas en el entorno de una aplicación gráfica 3D, lleguen a ser las partes de una escultura realizada por impresión aditiva 3D que representa la estimulación percibida.

Registrarse en peacenetwork.tk para acceder al ensayo Puerta de la Paz, realizado en Asís.

Para ver vídeos de experiencias HANDSMATTER desde 1998 y también su implementación en áreas diferentes, como la sordoceguera, la paz y otros, puede visitar:

<https://guidodettoni.com/handsmatter/>